

VII. Prílohy

Odborná časť správy (RS1)

1. Postup prác pri riešení projektu príjemcu podpory APVV vzhľadom na harmonogram riešenia projektu

Ústav štátu a práva SAV začal s plnením uvedeného projektu od 1. 5. 2011. V nadväznosti na prípravnú etapu jeho riešenia (obdobie 05 – 07/2011) a prvé výsledky dosiahnuté v riešení projektu do konca prvého roka (obdobie 08 – 12/2011), pokračoval riešiteľský tím v roku 2012 v plnení svojich výskumných úloh v oboch sekciách projektu podľa stanoveného harmonogramu.

Obdobie riešenia 01 – 12/2012:

Napĺňanie výskumných zámerov projektu

V tematickom okruhu týkajúcom sa harmonizačných projektov medzinárodnej vládnej organizácie UNIDROIT (*International Institute for Unification of Private Law*), ktorej členským štátom je aj Slovenská republika, sa riešenie v rámci projektu sústredilo najmä na dve hlavné úlohy: a) príprava slovenského prekladu z anglického a francúzskeho jazyka „UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts – 2010 – (Principes d'UNIDROIT relatifs aux contrats du commerce international)“ (350 strán); b) právnovedecký výskum týkajúci sa tohto pokračujúceho globálneho projektu so zameraním na vydanie pôvodnej slovenskej monografie k problematike uvedených Zásad UNIDROIT. Prvá úloha sa priebežne plní so smerovaním vydania prekladu v I. štvrtroku 2014 (t. j. v záverečnej etape riešenia projektu).

Druhá úloha bola splnená v tomto riešiteľskom období vydaním vedeckej monografie TOČEKOVÁ, J. (vo vecnom zámere Ďurechová, J.) *Zásady UNIDROIT medzinárodných obchodných zmlúv a ich využiteľnosť v slovenskom súkromnom práve*. 1. vyd. Bratislava : VEDA, vydavateľstvo SAV, 2012, 190 strán. ISBN 978-80-224-1270-4. Tu treba zdôrazniť, že ad b) ide aj o splnenie jednej z hlavných požiadaviek výzvy APVV 2010, ktorá bola určená najmä na podporu mladých vedeckých pracovníkov. J. Točková (Ďurechová) bola prijatá do výskumného projektu Ústavu štátu a práva SAV ako mladá vedecká pracovníčka s kvalifikáciou „PhD.“. V súvislosti s prípravou monografie absolvovala výskumný pobyt na Sekretariáte UNIDROIT v Ríme a v Nórsku. Keďže ide o globálne sledovaný a pokračujúci projekt, táto monografia sa jej vydaním dostáva do globálnych informačných sietí

UNIDROIT (v súčasnosti združuje 63 členských štátov: www.unidroit.org/english/members/main.htm). Na úlohe uvedenej ad a) J. Točeková pokračuje v spolupráci s prof. Švidroňom a ďalšími členmi riešiteľského tímu.

V tematickom okruhu týkajúcom sa nových trendov v rozvoji obligačného práva, protimonopolného práva a jeho súkromnoprávných aspektov, európskych harmonizačných projektov pre oblasť obchodného a občianskeho práva, ako aj výskumu súvisiacej judikatúry a aplikačnej praxe, niektoré vytýčené ciele sa v tomto období riešenia už splnili a ďalšie sa podľa harmonogramu ďalej plnia. Podobne ako v predchádzajúcom bode, aj v tomto tematickom okruhu treba na prvom mieste vyzdvihnúť predovšetkým splnenie jednej z hlavných požiadaviek výzvy APVV 2010 na podporu mladých vedeckých pracovníkov, ktorou je monografia KRÁLIČKOVÁ, B. *Súkromnoprávne aspekty protimonopolného práva*. 1. vyd. Bratislava: VEDA, 2012, 188 strán. ISBN 978-80-224-1271-1. Aj B. Králičková bola prijatá do tohto výskumného projektu Ústavu štátu a práva SAV ako mladá vedecká pracovníčka s kvalifikáciou „PhD.“. V rámci následného, prehĺbeného a rozšíreného výskumu tejto problematiky absolvovala aj študijný pobyt na Inštitúte Maxa Plancka pre duševné vlastníctvo v Mníchove. Jej čiastočným publikačným výstupom v roku 2012 bol článok *Otázky uplatniteľnosti doktríny unikátneho zariadenia na práva na predmety duševného vlastníctva*.

Ďalšou monografiou uverejnenou v tomto tematickom okruhu je OVEČKOVÁ, O. *Obchodný zákonník : komentár. 1,2. diel. 3. dopl. a prepr. vyd.* Bratislava : Iura Edition, 2012. 1182 s., 995 s. ISBN 978-80-8078-434-8. Práca predstavuje významné dielo známe a uznávané v odbornej verejnosti. Tretie, doplnené a prepracované vydanie predstavuje jeho aktualizáciu z hľadiska zmien právnych predpisov a ich súvislostí. Zároveň je doplnené o nové poznatky základného výskumu. Tieto sú prezentované v úzkej súvislosti s legislatívou a aplikačnou praxou. V práci je venovaná veľká pozornosť aj judikatúre, ktorá je konfrontovaná a hodnotená vo väzbe na poznatky právnej vedy a ich aplikácie v legislatíve a rozhodovacej praxi súdov. Nóvom je doplnenie výkladov o pomerne rozsiahly výber judikatúry súdov Európskej únie a to predovšetkým v tých otázkach, ktoré súvisia s implementáciou smerníc. V rámci riešenia projektu autorka uverejnila aj štúdiu *Výkladové a aplikačné otázky premlčania v obchodnom práve vo svetle judikatúry*.

V tematickom okruhu so zameraním na ochranu proti nekalej súťaži a jej interdisciplinárne aspekty dokončil v roku 2012 svoju monografiu VOZÁR, J. *Právna ochrana pred nekalou*

súťažou. V tomto riešiteľskom období bol už rukopis diela aj posúdený recenzentmi a jeho vydanie vo vydavateľstve VEDA v roku 2013 je v štádiu prípravy výroby knihy. Ďalším publikačným výstupom v tomto tematickom okruhu je štúdia LAPŠANSKÝ, L. *Typy zásahov orgánov verejnej moci do hospodárskej súťaže podľa § 39 zákona o hospodárskej súťaži*.

Tematický okruh týkajúci sa výskumu ochrany osobnostných práv je široko interdisciplinárnej povahy, zahŕňa najmä ústavnoprávne, trestnoprávne, správne a občianskoprávne aspekty ochrany, ako aj otázky týkajúce sa právnej ochrany duševného vlastníctva a súťažného práva. Výskum so zameraním na tieto otázky priebežne realizovali viacerí členovia riešiteľského tímu a ich čiastočné výsledky sú premietnuté aj do ich publikácií uvedených v prílohe a týkajúcich sa aj iných tematických okruhov riešených v rámci tohto projektu. Istý syntetizujúci pohľad na tieto otázky predniesol J. ŠVIDROŇ vo svojom úvodnom referáte *Medzigeneračný pohľad na vývoj práva duševného vlastníctva v slovensko-českej vedeckej spolupráci* na Olomouckých právnických dňoch 2012, ktorý bol uverejnený aj v Právnom obzore. V nadväznosti na toto podujatie uverejnil k tejto téme svoj článok aj M. KROPAJ, ktorý bol v roku 2012 prijatý do riešiteľského tímu tohto projektu APVV ako mladý vedecký pracovník s kvalifikáciou „PhD.“, na tému *Niekoľko poznámok k filozofickým aspektom práva duševného vlastníctva*; takisto bol uverejnený v Právnom obzore. Okrem toho M. Kropaj v rámci svojej účasti v tomto projekte v roku 2012 dokončil svoju rozsiahlu monografiu *Právnofilozofické východiská práva duševného vlastníctva*, ktorá sa pripravuje na vydanie vo vydavateľstve VEDA v roku 2013.

V rámci vedecko-popularizačnej činnosti bol k uvedenej problematike uverejnený aj rozhovor J. ŠVIDROŇ, M. HUSOVEC: *Situácia v oblasti práva duševného vlastníctva* na www.najpravo.sk/clanky/jan-svidron-situacia-v-oblasti-prava-dusevneho-vlastnictva-je-vzdialena-od-mojich-predstav.html. Špecializovanú pozornosť z hľadiska problematiky rovnosti a diskriminácie venovala otázkam ochrany osobnosti Z. MAGUROVÁ v publikáciách *Pozitívne opatrenia zamerané na rodovú rovnosť v kontexte európskeho práva* a *Pozitívne opatrenia zamerané na rodovú rovnosť v rozhodnutiach Európskeho súdneho dvora*, ktoré boli publikované takisto v Právnom obzore.

Riešenie projektu s tematickým zameraním na širokú a spoločensky najmä v súčasnosti mimoriadne citlivo sledovanú oblasť práva sociálneho zabezpečenia realizovala v rámci tohto výskumného projektu najmä L. GAJDOŠÍKOVÁ. V nadväznosti na svoj dlhodobý výskum tejto problematiky a pod jej vedeckým garantovaním a v súčinnosti s T. Weissovou ako

organizačným garantom usporiadal Ústav štátu a práva SAV v tomto období riešenia medzinárodnú konferenciu *Priority sociálneho zabezpečenia*, z ktorej bol vydaný rovnomenný zborník – Prvé vydanie. Ústav štátu a práva SAV, 2012. ISBN 978-80-8095-083-5. Konferencie so zameraním na sociálne zabezpečenie organizuje Ústav štátu a práva SAV v pravidelných dvojročných intervaloch už od roku 1997. Táto konferencia sa konala v čase krátko po oslavách 20. výročia prijatia Ústavy Slovenskej republiky, ako aj v čase krátko pred dvadsaťročným výročím vzniku Slovenskej republiky. Na konferencii sa už tradične zúčastnili odborníci na sociálne zabezpečenie z rôznych vedných disciplín, zástupcovia a reprezentanti z teórie a praxe. Akademickú obec okrem zástupcov z ústavov spoločenských vied Slovenskej akadémie vied (Ústav štátu a práva SAV, Sociologický ústav SAV a Prognostický ústav SAV) reprezentovali pedagogicko-vedeckí pracovníci z Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickej fakulty Trnavskej univerzity, Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne, Inštitútu pre výskum práce a rodiny; početné zastúpenie mal tradične Najvyšší súd Slovenskej republiky. Zo štátnych orgánov sa na konferencii zúčastnil a príspevkom vystúpil štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ďalej sa na konferencii zúčastnili zástupcovia Národnej rady Slovenskej republiky a Kancelárie prezidenta Slovenskej republiky, svojich zástupcov mala aj Sociálna poisťovňa a Konfederácia odborových zväzov. Účasť na konferencii prijali aj ďalší odborníci z oblasti sociálneho zabezpečenia. Témy na konferencii zahŕňali v rámci priorít sociálneho zabezpečenia aj vplyv globálnej krízy na sociálne zabezpečenie, piliere tak sociálneho zabezpečenia, ako aj sociálneho poistenia, sociálne zabezpečenie Slovenskej republiky v kontexte medzinárodného a európskeho práva, životné minimum ako inštitút sociálneho zabezpečenia, limity sociálnej solidarity a garancie štátu v sociálnom zabezpečení, úlohu a postavenie rodiny pri riešení sociálnych problémov, riešenie problémov zdravotne postihnutých, správne a ústavné súdnictvo vo veciach sociálneho zabezpečenia a bol vytvorený priestor aj na vyjadrenie sa k akýmkoľvek ďalším aktuálnym otázkam sociálneho zabezpečenia.

Výskum so zameraním na medzinárodnoprávne aspekty globalizácie realizoval J. AZUD. Zdravotné dôvody mu však znemožnili venovať sa výskumu týchto otázok v plnej miere podľa vytýčeného projektu. V hodnotenom období pripravil v jeho rámci internú štúdiu *Kontexty medzinárodného práva*.

Interdisciplinárne zameranie projektu zahŕňa aj otázky ústavného práva a ústavnoprávnych aspektov verejnej správy. Výskum v tejto oblasti bol zameraný na vývoj ústavného poriadku v rámci transformačného procesu a na postupné formovanie materiálneho jadra ústavy v kohézii s procesnou formou jej úpravy. Skúmali sa limity diskrečného práva parlamentu v normotvorbe, ktoré musí rešpektovať kompatibilitu tohto systému. Ústavodarný proces je poznamenaný nedostatkami, ktoré vyplývajú z prijímania ústavných zákonov nad rámec ústavnej blankety, čím sa spôsobuje neprehľadnosť ústavného poriadku najmä v prípadoch, ak nepriama novela ústavy ústavným zákonom je už tematicky obsiahnutá v texte ústavy a miestami dochádza i k narušeniu jej materiálneho jadra. Na zdokonalenie ústavného poriadku Slovenskej republiky sa v tejto súvislosti komparatívne posudzovali riešenia týchto otázok v niektorých zahraničných ústavách (Rakúsko, Fínsko, Portugalsko, Grécko, Taliansko, Spolková republika Nemecko, Švajčiarsko). *De lege constitutione* môže k stabilite ústavy prispieť i doložka nezmeniteľnosti, t. j. zákaz zmeny podstatných náležitostí demokratického právneho štátu alebo v zákaze zmeny niektorých kľúčových častí ústavy, ako to poznáme napríklad vo francúzskej ústave, nemeckej ústave, portugalskej ústave, gréckej ústave, dánskej ústave. Bude potrebné venovať pozornosť aj komplexnej úprave vzťahov k Európskej únii v osobitnej časti ústavy. V 20-ročnom časovom horizonte zaznamenala Ústava SR rozsiahle zmeny, ktoré sa prejavili i v ústavnoprávnom postavení prezidenta. K tomu D. NIKODÝM uverejnil štúdiu *Ústavnoprávne postavenie prezidenta v Ústave Slovenskej republiky* (Právny obzor, 2012, č. 5). Analyzujú sa v nej problémy, ktoré ovplyvňovali deľbu moci vo vzťahu hlavy štátu k parlamentu, vláde a súdnej moci. Prijatá ústava v roku 1992 obsahovala viaceré koncepčné nedostatky, ktoré neboli adekvátne parlamentnej forme vlády, a ďalšie, ktoré si vyžadovali spresnenie, aby nedochádzalo k aplikačným problémom. K tomu smerovali novelizácie ústavy v rokoch 1998 – 2010. *De lege constitutione* sa ponúka začlenenie priamo voleného prezidenta do osobitnej časti ústavy.

K problematike ústavnoprávnych aspektov verejnej správy uverejnil v tomto období riešenia II. časť svojej štúdie *O verejnosprávnej činnosti* P. KUKLIŠ, ktorý sa týmito otázkami dlhodobo venuje.

Napokon z výsledkov riešenia projektu v jeho I. sekcii, so zameraním na súkromné a verejné právo, uvádzame dva články L. KURILOVSKEJ, uverejnené v hodnotenom období v Právnom obzore, v ktorých sa zaoberá aktuálnymi otázkami trestného práva: *K niektorým aspektom účinnej lútosti v nadväznosti na program leniency a K spoločnému programu ako*

forme koncentrácie v nadväznosti na program leniency a účinná lútosť v nadväznosti na program leniency. K problematike trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb predniesla prednášku na Jesennej škole práva (pozri v tejto správe text in: IV. kategória – Výstupy do vzdelávania a popularizácie vedy).

V rámci II. sekcie projektu, zameranej na oblasť právnej teórie, právnej filozofie a právnej histórie sa výskum ťažiskovo orientoval na problematiku zmeny práva a jej teoretické reflexie. Fenomén zmeny práva hrá významnú úlohu vo viacerých súdobých teóriách, ale sám sa stáva predmetom sústredenejšieho teoretického záujmu až v súčasnom období. Riešiteľský tím tejto časti výskumného projektu Ústavu štátu a práva SAV musel v hodnotenom období rozložiť svoje výskumné kapacity medzi viacero priorít aj v rámci súbežne prebiehajúcich výskumných projektov VEGA, ktoré však tematicky úzko súvisia s týmto projektom APVV. Ako sme uviedli aj v správe o výsledkoch dosiahnutých v prvých obdobiach riešenia tohto projektu APVV (05 – 07/2011 a 08 – 12/2011), viacerí členovia riešiteľského tímu sa venovali tiež napĺňaniu svojich výskumných úloh v rámci skorších grantových projektov VEGA s obdobím riešenia do konca roku 2012. Napriek tomu, že výsledky dosiahnuté pri riešení iných grantových projektov sa tu, samozrejme, nevykazujú, treba mať na zreteli, že aj tie podporujú vecný zámer tohto projektu APVV, čo je dané tak ich personálnym prepojením, ako aj ich spoločným inštitucionálnym zastrešením Ústavom štátu a práva SAV.

V tejto časti projektu boli načrtnuté mechanizmus a dôvod rýchleho sledu novelizácií v demokratickom právnom štáte, niektoré príčiny nevyhnutnej miery neurčitosti práva. V európskom prostredí však nachádzame štáty konfrontované s europeizáciou ako maketou globalizačných procesov. Europeizáciu koncipovanú ako reflexiu reagencií členských krajín EÚ na euroúrovňové požiadavky možno badať i na pozadí zamýšľaného sprísnenia rozpočtovej disciplíny signatárskych štátov v rámci v marci 2012 podpísaného fiškálneho kompaktu. Štiepenie krajín zoskupenia V4 vyplýva z toho, že iba Slovenská republika patrí k čoraz inštitucionalizovanejšej eurozóne. Na rozdiel od Maďarska i Poľska, Česká republika nepatrí ani len k signatárom fiškálneho kompaktu predvídajúceho realizáciu protikrizových opatrení so znamienkami ďalších zmien ako napríklad vznik bankovej únie. Výsledky tejto časti výskumu sú premietnuté do prác, ktoré vyšli v zborníku *Quo vadis, střední Evropa?* z konferencie *Metamorfózy práva III.*, konkrétne ide o nasledujúce príspevky: BÁRÁNY, E. *Zmena práva v právnom štáte*. In Jermanová, H.- Cvrček, F. (eds). *Quo vadis střední Evropa?*

Zborník príspevkov z konferencie Metamorfózy práva III. 1. vyd. Praha : Aleš Čeněk, s. 13-17; COLOTKA, P. *Priestor (a polotieň) europeizácie*. In Jermanová, H.- Cvrček, F. (eds). Quo vadis střední Evrope? Zborník príspevkov z konferencie Metamorfózy práva III. 1. vyd. Praha : Aleš Čeněk, s. 170-176; TOKÁR, A. *Fiškálny kompakt a štáty Višegrádskej štvorky*. In Jermanová, H.- Cvrček, F. (eds). Quo vadis střední Evrope? Zborník príspevkov z konferencie Metamorfózy práva III. 1. vyd. Praha : Aleš Čeněk, s. 153-158. ISBN 978-80-87439-06-7.

V štádiu vedeckej a organizačnej prípravy je aktuálne medzinárodná vedecká konferencia *Zmena práva*, ktorá sa v rámci tohto projektu APVV bude konať v marci 2013 pod vedeckým garantovaním E. BÁRÁNYA. Z čiastkových výsledkov v rámci riešenia tejto časti projektu uvádzame publikácie uverejnené v Právnom obzore COLOTKA, P. *Európa v horizonte konštrukcie* a BERDISOVÁ, L. *O skeptikovi Kripkensteinovi a jeho vplyve na diskusiu o neurčitosti práva*. V roku 2012 bol v rámci hodnoteného projektu APVV usporiadaný aj 17. ročník Jesennej školy práva, o ktorom je podrobnejšia informácia v ďalšej časti tejto správy (IV. kategória: Výstupy do vzdelávania a popularizácie vedy). Výsledkom právnohistorického zamerania výskumu v tejto časti projektu je monografia ZAVACKÁ, K. *Politické trestné činy pred Slovenským najvyšším súdom v rokoch 1939 – 1994*, dokončená v hodnotenom období riešenia a pripravovaná na vydanie v roku 2012.

2. Rozbor výsledkov riešenia vzhľadom na stanovené ciele

Porovnanie uvedených výsledkov výskumu, ktoré boli dosiahnuté v roku 2012, s Vecným zámerom projektu z roku 2010 ukazuje, že vytýčené ciele sa seriózne naplňajú v súlade so stanoveným harmonogramom a podstatou Výzvy APVV 2010. Okrem stimulov pre interdisciplinárnu spoluprácu projekt významne podporil aj omladzovanie výskumnej základne Ústavu štátu a práva SAV, ktoré by iba z rozpočtových prostriedkov SAV nebolo možné, ako na to poukazujeme aj v Správe o činnosti Ústavu štátu a práva SAV za rok 2012 pre Predsedníctvo SAV, z ktorej citujeme:

„Základná organizačná štruktúra Ústavu štátu a práva SAV sa v roku 2012 nezmenila. V zameraní svojej vedeckej činnosti ústav pokračoval v riešení výskumných úloh na základe vedeckých projektov podporených tromi grantmi VEGA a jedným grantom APVV. V súvislosti s ukončením pracovného pomeru jedného zamestnanca s kvalifikáciou „Prof.“ aj „DrSc.“ došlo k zníženiu priemerného veku zamestnancov ústavu, avšak zároveň sa tým

znížil počet zamestnancov s uvedenými kvalifikáciami v štruktúre pracoviska. Vo svojej personálnej a vednej politike si ústav už skôr vytýčil ako svoju prioritu pre najbližšie roky zvýšenie počtu mladých vedeckých pracovníkov v rámci limitovaných rozpočtových mzdových prostriedkov organizácie, keďže zvýšenie počtu systemizovaných miest so zabezpečenými mzdovými prostriedkami v rámci SAV, napriek opakovaným zdôvodneniam ich potreby pre ústav, sa už po mnoho rokov neuskutočnilo.

V roku 2013 to ešte umocní skutočnosť, že v tomto roku si Ústav štátu a práva SAV pripomenie aj na vedeckej konferencii 60. výročie svojho vzniku ako jedna z prvých vedeckých organizácií SAV.“

3. Zoznam výstupov a prínosov projektu za rok 2012

Vid' prílohu.

4. Upresnenie harmonogramu prác a cieľov na nasledujúci rok

Podstatné zmeny v harmonograme projektu nie sú potrebné, projekt sa priebežne napĺňa v súlade s pôvodnými vytýčenými cieľmi. Na vydanie v roku 2013 sú už pripravené a vydavateľstvu VEDA predložené rukopisy troch monografií členov riešiteľského tímu. Z medzinárodných podujatí, ktoré sa v roku 2013 uskutočnia ako súčasť tohto projektu, uvádzame predovšetkým medzinárodnú vedeckú konferenciu na tému „Zmena práva“, ďalej medzinárodnú vedeckú konferenciu „Sebauvedomenie právnej vedy“ (pracovný názov konferencie, ktorá sa pripravuje aj v súvislosti so 60. výročím založenia Ústavu štátu a práva SAV), 18. ročník Jesennej školy práva a III. česko-slovenský seminár o autorskom práve. Ústav v rámci projektu bude v roku 2013 spoluorganizátorom XXI. Karlovarských právnických dní. Členovia riešiteľského tímu budú ďalej priebežne plniť výskumné úlohy v rámci svojho tematického zamerania. Pripravené je opatrenie na začlenenie aj jedného mladého pracovníka do riešiteľského tímu v druhej sekcii projektu, čo je predmetom nášho návrhu na zmenu v zozname riešiteľského kolektívu na rok 2013, spolu s niektorými ďalšími otázkami, ktoré vznikli počas tohto hodnoteného obdobia riešenia a bude ich takisto potrebné premietnuť do zmien v rámci daných finančných prostriedkov.